

Журнал “Регіональні перспективи”,- Полтава, 2003, №2-3, С. 28-35
**ОБЛІКОВА ІНФОРМАЦІЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ
ПІДПРИЄМСТВА**

**Плікус І.Й., кандидат економічних наук
м. Суми**

Підприємство, що стало на ринковий шлях розвитку, повинно функціонувати у відповідності з такими принципами:

- адаптивності – прагнення до підтримки певного балансу зовнішніх та внутрішніх можливостей розвитку (внутрішніх спонукальних мотивів діяльності суб’єкта господарювання та зовнішніх, які генеруються ринковим середовищем);
- динамічності – динамічне проведення у відповідальність цілей і спонукальних мотивів (стимулів) діяльності підприємства (включаючи його власників, менеджерів, фахівців, робітників);
- саморегуляції – коригування системи управління фінансово-господарською діяльністю підприємства відповідно до змін умов функціонування;
- самоорганізації – самостійне забезпечення підтримки умов функціонування, тобто самопідтримка обміну ресурсами (інформаційними, матеріальними, фінансовими) між елементами фінансово-господарської системи підприємства, а також між підприємством і зовнішнім середовищем;
- саморозвитку – самостійне забезпечення умов тривалого виживання та розвитку підприємства (відповідно до його місії).

За цими принципами повинна функціонувати і система управління фінансами підприємства.

В умовах ринкової економіки підприємства не ізольовані один від одного, вони діють у певному середовищі, що визначає їх позицію. Середовище підприємницької діяльності складається з макро-мікросередовища. Ці середовища містять у собі п’ять основних складових: зовнішні фактори макросередовища; внутрішні фактори мікросередовища; ступінь успіху (невдачі) підприємства в досягненні своїх цілей; зворотні зв’язки; адаптація (рис.1).

Рис.1 – Фактори розвитку підприємницької діяльності

Усі фактори розвитку підприємницької діяльності можна розділити на зовнішні та внутрішні.

Зовнішні фактори – це фактори довкілля, що впливають на розвиток підприємницької діяльності та підприємство не може управляти ними. Це визначається існуванням в економічних процесах елемента невизначеності. Внутрішніми факторами мікросередовища підприємства можуть управляти. Ці фактори можна розділити на дві групи. Перша група – це виробничо-технічні фактори, що впливають на використання основних засобів, виробничих потужностей, наявних матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Друга група – організаційно-економічні фактори, які пов'язані з організацією виробництва і праці, управлінням матеріальними, трудовими, інформаційними і фінансовими ресурсами. Внутрішні фактори розвитку підприємницької діяльності враховуються при

прийнятті рішень та реалізуються на ринках робочої сили, постачання, капіталів тощо. Стратегія, яка здійснюється підприємством на основі обліку внутрішніх факторів мікросередовища і зовнішніх факторів макросередовища, визначає кінцевий результат діяльності підприємства (ступінь його успіху або невдачі). Кінцевий результат господарської діяльності залежить від того, як підприємство управляє внутрішніми факторами мікросередовища і враховує вплив зовнішніх факторів макросередовища, які завжди пов'язані з невизначеністю. Зворотний зв'язок порівнює вхідні дані з моделлю виходу, виділяє відмінності, оцінює зміст розбіжностей, відпрацьовує фінансові рішення, формує процес реалізації фінансового рішення. На нашу думку, важливим фактором, від якого залежить виправлення становища, що склалося є наявність механізму зворотного зв'язку між окремими підрозділами підприємства. Сила тиску вищого керівництва повинна врівноважуватись наявністю і функціонуванням системи зворотного зв'язку. Згідно теорії систем саме наявність або відсутність функції зворотного зв'язку є ключовою відмінністю відкритих і закритих систем. У сучасній українській економіці абсолютно переважають підприємства з недостатньою розвинутою системою зворотного зв'язку. Не відпрацьований механізм впливу зацікавлених сторін в процес прийняття рішень. Наявність функції зворотного зв'язку має виключне значення на мікрорівні, так на мікрорівні це ні що інше, як функція стратегічного бізнес-планування. На макрорівні функція зворотного зв'язку включає дві складові:

- політичну - демократичні принципи і механізми їх реалізації в бізнесі і суспільному житті;
- економічну – економічні важелі, що регулюють діяльність підприємства.

Зворотній зв'язок є своєрідною функцією забезпечення життєздатності або конкурентоспроможності підприємства.

Управління розвитком підприємства здійснюється на декількох рівнях: рівні держави, рівні регіону або галузі, рівні конкретного суб'єкта господарювання. Перші є представниками макрорівня управління, а останній – мікрорівень управління. Макрорівень управління містить в собі елементи регулюючих механізмів: державного регулювання ринкових процесів, правового регулювання

підприємницької діяльності тощо. Мікрорівень конкретизує варіанти дій окремих суб'єктів господарської діяльності по пошуку варіантів розвитку ринкових можливостей. Функції управління розвитком на мікрорівні слідує:

1. Аналіз зовнішнього середовища та прогнозування його розвитку. Аналізується поточна кон'юнктура ринку та чинники, які її визначають, складається прогноз розвитку кон'юнктури.

2. Аналіз внутрішнього середовища підприємства. Виконують аналіз сильних та слабких сторін діяльності підприємства, аналізують результати минулої діяльності, ефективність функціонування підприємства, тенденції його розвитку та інше.

3. Виділення та вибір напрямків ринкових можливостей і небезпек, що зумовлені зовнішнім середовищем, а також переваги та недоліки підприємства, наприклад, методом СВOT- аналізу .

4. Аналіз і кількісна оцінка ризику.

5. Виділення пріоритетних напрямків діяльності. Формують систему цілей на поточний і довгостроковий періоди діяльності, визначають пріоритетні завдання, вирішення яких веде до досягнення поставлених цілей.

6. Планування фінансової діяльності за обраними пріоритетними напрямками. Розробляють перспективні та поточні плани. Визначають джерела фінансування, формують оптимальну структуру інвестицій.

7. Контроль за виконанням заходів, спрямованих на реалізацію потенціалу розвитку. Виконується збір і аналіз інформації, яка характеризує процеси, що відбуваються у зовнішньому середовищі, процеси усередині самого підприємства.

Реалізація функцій системи управління фінансами відбувається на базі постійного обміну інформацією. Для цього необхідно володіти якомога повнішою інформацією. Питання про класифікацію інформації, що використовується в управлінні фінансами підприємства є дискусійним. Окремі економісти розподіляють економічну інформацію на три види: оперативно-технічну, планову, облікову [1] . Деякі автори дотримуються іншої точки зору – поділяють інформацію на оперативно-виробничу, облікову і статистичну [3]. Така диференціація не охоплює всі види інформації, що використовується в процесі

прийняття рішень щодо управління фінансами підприємства, не відображає їх функціональної характеристики. Прийняття управлінських рішень у фінансовій сфері базується на багатьох видах інформації у тому числі і на обліково-аналітичній інформації, що стосується як виробничо-комерційної (для визначення прибутку від основної діяльності, ділової активності суб'єкта господарювання), інвестиційної діяльності (для встановлення структури і обсягів реальних капітальних вкладень і фінансових інвестицій, джерел їх фінансування, інших доходів і витрат від операцій з необоротними активами), так і суто фінансово-господарської (для встановлення доходів і витрат щодо фінансових операцій, показників, що характеризують фінансовий стан і ліквідність підприємства).

Для впорядкування інформаційної системи, що застосовується в управлінні фінансами підприємства, доцільно виходити з того, що в процесі прийняття рішень використовуються дві групи даних:

- базова інформація, що визначає завдання, норми, параметри реальних дій, існуючі обмеження (регулятивно-правова, нормативно-довідкова, бізнес планова та проектно-кошторисна інформація);
- інформація, що відображає фактичний стан об'єктів управління в процесі управління (звітна та статистична інформація).

Визначаючи роль і значення облікової інформації в системі інформаційного забезпечення управління фінансами підприємства, необхідно встановити:

1. Види інформації – місце облікової та звітної інформації в інформаційній системі управління фінансами підприємства.
2. Користувачів інформації – якісні параметри, орієнтовані на споживача (сприйнятливність, придатність для прийняття рішень).
3. Призначення інформації – якісні параметри орієнтовані на прийняття рішень (релевантність, надійність, порівнянність).

Рис. 2 - Якісні характеристики облікової інформації та структура інформаційного забезпечення управління фінансами

В останній час основна увага надається якісним характеристикам інформації з позиції прийняття рішень. Спеціалісти виділяють декілька якісних показників, на які повинна спиратися облікова інформація. Основними властивостями облікової інформації вважається її доречність і вірогідність [2, 145]. Під доречністю розуміють те, що облікова інформація повинна мати змогу впливати на прийняття рішень. Вірогідність означає, що облікова інформація повинна бути точною, неупередженою і може бути перевіреною. Проблеми, пов'язані з вимогами вірогідності та істотності при формуванні бухгалтерської звітності досліджені у роботах В.Д.Новодворського, О.М.Хоріна. При проведенні внутрівиробничого аналізу, складанні похідних балансів на перспективу необхідно оцінювати вірогідність фінансової звітності. Вимоги

вірогідності тісно пов'язані з вимогою істотності. Так, наприклад, “.....у безумовно позитивному аудиторському висновку думка аудиторської фірми про вірогідність бухгалтерської звітності економічного суб'єкта означає, що ця звітність підготовлена таким чином, щоб забезпечити у всіх істотних аспектах відображення активів і пасивів економічного суб'єкта на звітну дату і фінансові результати його діяльності за звітний період виходячи з нормативного акту, що регулює бухгалтерський облік і звітність...”[10]. Однак як справедливо відмічає Хорін О.М. “...саме по собі дотримання цієї вимоги (вимоги вірогідності) не вирішує проблеми формування якісної інформації. Звітні показники можуть відповідати критеріям вірогідності, але при цьому не мати властивість корисності та істотності для користувача” [9].

Також існує думка, що основними якісними характеристиками облікової інформації повинні бути її релевантність і надійність [8, с.90]. Релевантність передбачає, що інформація повинна мати пряме відношення або вигідне використання в діях, для яких вона призначалася, щоб забезпечити одержання бажаного результату, тобто вона повинна бути доречною. Виділяють такі складові релевантності: передбачливість, своєчасність, зворотній зв'язок.

Поняття передбачливості, взяте із розроблених моделей оцінки інвестицій згідно з положенням про стандарти бухгалтерського обліку США, визначається як “властивість інформації, що допомагає її користувачам підвищити вірогідність реальних прогнозів” [8, с.92]. Вважалось, як що облікові данні мають пряме відношення до рішень, що приймаються інвесторами, то вони повинні входити до моделі інвестиційних рішень. Релевантною щодо цього була інформація, що забезпечувала прогноз майбутніх подій.

Таким чином, введення в теорію облікової інформації принципу передбачливості дозволило об'єднати облік минулих операцій господарської діяльності з прогнозуванням майбутніх подій. Той факт, що даний принцип для бухгалтерського обліку було запозичене з теорії моделювання інвестиційних рішень свідчить про те, що для обліку інвестиційної діяльності підприємства він має першочергове значення.

У вітчизняній теорії обліку принцип передбачливості в основному пов'язувався з одержанням оперативної облікової інформації про вже здійснені події. Зрозуміло, що підвищення оперативності може тільки наблизити одержання облікової інформації до моменту здійснення самої операції і не здатне вплинути на майбутні події.

Принцип оперативності облікової інформації можна прирівняти до такої якісної характеристики, що визначається в міжнародних стандартах обліку як своєчасність інформації. Вважається, що несвоєчасна інформація, не може бути релевантною, тобто вона повинна бути придатною для прийняття рішень до того, ніж втратити здатність впливати на ці рішення. Важливим принципом, що визначає сутність релевантності інформації є зворотній зв'язок. Мається на увазі, що кожна наступна інформація повинна відігравати важливу роль в коригуванні попередньої уяви користувачів про діяльність фірми, враховуватися при прийнятті наступних рішень. Даний принцип дозволяє на основі вивчення наявної інформації вносити відповідні корективи в стратегію фінансової діяльності.

Принцип релевантності дозволяє розмежувати поняття “інформація” і “облікові дані”. Якщо за допомогою облікових даних описуються певні об'єкти і події, якщо ці дані же відомі и не мають значення для особи, якій призначалися, то вони не є інформацією. Інформацією можуть бути дані з ефектом новизни для їх одержувача і зниження невизначеності у його розумінні досліджувати об'єкт.

Треба зазначити, що при виробленні основних принципів вітчизняного обліку немає чіткого визначення принципу релевантності інформації. У Законі України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” цій важливій властивості інформації відповідає хіба що принцип повного висвітлення, за яким фінансова звітність повинна містити всю інформацію. Водночас, некоректним є акцент на те, що звітність повинна містити всю інформацію. Принцип релевантності повинен враховувати ще й обмеження порогу визначення інформації. Тому цілком справедливим є те, що визначаючи якісні характеристики фінансової звітності в ПБО 1, наголошується, що фінансова звітність повинна містити лише доречну інформацію, що впливає на прийняття рішень користувача.

Більшість спеціалістів під надійністю розуміють те, що облікова інформація повинна більш точно і об'єктивно відображати господарські процеси. Вона повинна бути неупередженою, тобто незалежною від різних чинників чи суб'єктивного підходу. Надійною вважається інформація яку вбудь-який час можна перевірити. Донедавна перевіреною вважалася інформація, якщо дотримувався принцип доказовості. Суть цього принципу зводиться до того, що вірогідність будь-якої публічної інформації повинна бути підтверджена первинними документами, обліковими реєстрами. Неможливість перевірити походження інформації, довести зацікавленим особам значення того чи іншого показника вважалося або відсутністю обліку або його фальсифікацією. Згодом було встановлено, що практичне втілення принципу доказовості також може бути упередженим, суб'єктивним. Наприклад, облікова вартість майна залежить від вибору методів їх оцінки чи переоцінки, на значення показника собівартості продукції великий вплив мають способи розподілу та списання непрямих витрат, розміри прибутку можуть бути неоднаковими при застосуванні різних методів визначення обсягів продажу.

Більшість помилкових рішень спричинена дефіцитом інформації. Володіння інформацією про предмет самого рішення і його наслідки може значно знизити ймовірність помилки. Проте інформація має свою вартість, за неї треба платити. Тому, щоб визначити кількість дійсно необхідної інформації для прийняття обґрунтованого рішення, варто порівняти очікувані від неї граничні вигоди з очікуваними витратами на її отримання.

Як визначає Р.Нуреев [11], гранична кількість ($K_{гр}$) і гранична ціна ($Ц_{гр}$) необхідної інформації визначаються точкою перетину кривих очікуваної граничної вигоди (ГВ) і очікуваних витрат (ОВ), пов'язаних із її одержанням. Якщо граничні вигоди від купівлі інформації перевищують очікувані витрати ($ГВ > ОВ$), то таку інформацію необхідно придбати. Якщо ж навпаки ($ГВ < ОВ$), то від її придбання слід відмовитися, оскільки очікуване значення результату в умовах невизначеності буде в цьому випадку вище, ніж в умовах визначеності.

Невідповідність фактичних результатів прийнятого рішення запланованим у багатьох випадках пояснюється обмеженістю наявної інформації. Більш повна інформація дозволяє приймати більш обґрунтовані рішення, наслідки яких будуть близькими до розрахункових. Оскільки інформація є цінним товаром, то зацікавлені в ній особи готові за неї платити.

Відповідно до [7] гранична вартість повної інформації визначається як різниця між вираженими у вартісній формі очікуваними результатами певної дії чи рішення, виконаного чи прийнятого в умовах повної інформованості P_i , і очікуваними результатами тієї ж дії або рішення в умовах неповної інформованості P_n :

$$VI_{гр} \leq P_i - P_n \quad (1)$$

Якщо ж вартість інформації буде більшою, ніж $VI_{гр}$, то її придбання, навіть при абсолютно точному прогнозі, зменшить величину результату, наприклад, прибуток, одержаний в умовах визначеності, порівняно з прибутком, одержаним в умовах невизначеності. У цьому випадку додаткову інформацію купувати недоцільно.

Проте існують і інші аспекти пошуку (придбання) необхідної інформації. Можна зібрати інформацію, що не буде містити справді необхідних відомостей. У цьому випадку буде високою похибка пошуку (збору) інформації та відповідно низькою – ефективність пошуку. Іншими словами, витрати на пошук інформації будуть неефективними.

Ефективність пошуку інформації може бути визначена за допомогою показників похибки пошуку та повноти пошуку, які розраховуються за Дж.Джонсоном за такими формулами [4, с.194]:

$$P_{пх} = 1 - K_p/K_o, \quad P_{пв} = K_p/K_{рм}, \quad (2,3)$$

де $P_{пх}$ – похибка пошуку; $P_{пв}$ – повнота пошуку; K_p – обсяг виданої релевантної інформації; K_o – загальний обсяг інформації; $K_{рм}$ – обсяг релевантної інформації в інформаційному масиві.

Застосування різних способів у формуванні та наданні облікової інформації порушує найбільш суттєве обмеження, що впливає з основоположних концепцій і принципів бухгалтерського обліку: зиск від облікової інформації для осіб, як приймають рішення, має бути вищим, ніж витрати на одержання цієї інформації.

Співвідношення “витрати-результат” в інформаційній сфері вважається як одна з найбільш важливих характеристик облікової інформації. Всеохоплююче обмеження “вигоди вище від витрат” дозволяє встановити глибину облікової інформації і звітних даних щодо об’єкта дослідження. Однак деякі автори вважають дану концепцію економічно розумною, проте важкою для реалізації на практиці через неможливість точного виміру як витрат, так і результатів [2, с.149].

Основною перешкодою, яка не дозволяє реально оцінити ефективність облікової інформації є те, що готують інформацію і несуть затрати по ній одні користувачі, тоді як вигоди від її використання одержують інші.

Незважаючи на труднощі вартісної оцінки інформації, було б несправедливо недооцінювати згадане обмеження “вигоди вище від витрат”. Відступ від даного принципу може призвести до появи надлишкової, непотрібної інформації, яка не впливає на прийняття рішень, або публікується у різних варіантах.

Таким чином, необхідність збору, систематизації й обробки великого обсягу різноманітної інформації фінансового характеру, а також постійного проведення аналізу ситуації, коректування на його основі раніше розробленого фінансового плану, обліку великого обсягу додаткової інформації вимагає розробки інформаційної системи управління фінансами підприємства, інакше кажучи, управління фінансами підприємства зумовлює необхідність побудови цілісної концепції, що дасть змогу на підставі об’єктивної і суб’єктивної інформації приймати оптимальні і реальні рішення, які сприятимуть підвищенню ефективності функціонування підприємства. Така концепція може бути реалізована у вигляді системи фінансового моніторингу (системи інформаційного забезпечення).

Функціональну структуру інформаційної системи подано на рис.3.

Рис. 3 - Функціональна структура інформаційної системи

Під фінансовим моніторингом підприємства ми розуміємо спеціально організоване систематичне і безупинне спостереження за фінансовим становищем об'єкта й оперативною його оцінкою. Система фінансового моніторингу це інформаційна модель, яка об'єднує стратегічний облік, стратегічне планування, стратегічний аналіз та контроль з ціллю ефективного забезпечення інформацією для прийняття управлінських рішень. Основними структуроутворюючими елементами фінансового моніторингу є механізми, що забезпечують організаційні структури інформацією, як про нормальне становище фінансового середовища, так і про потенційно небезпечне, негативне становище. Такі механізми повинні відслідковувати реальні зміни, запобігати негативному становищу і вивчати порядок санації середовища у випадках їхнього настання.

Основні положення концепції створення системи фінансового моніторингу полягають у наступному:

1) систему фінансового моніторингу варто розглядати як щось більше, ніж просто проведення аналітичного заходу. Її варто представляти як сукупність облікових операцій, аналізу, діагностики виявлених результатів і прогнозування на перспективу;

2) система фінансового моніторингу здатна функціонувати досить оперативно лише в тому випадку, коли в достатньому обсязі буде існувати аналітична база для відображення повноти сформованої ситуації, а також будуть зроблені підбір і класифікація видів і груп фінансово-економічних показників;

3) при провадженні системи фінансового моніторингу на підприємстві варто враховувати, що дана система є гнучким і визначеним інструментом для виявлення негативних або позитивних сторін діяльності підприємства, і яка, у свою чергу, здатна забезпечити необхідним об'ємом інформації різні рівні управлінської ієрархії, відповідно до їхніх вимог у динаміці;

4) формування механізму (набору інструментів) для здійснення функціонування системи фінансового моніторингу повинно перетворюватися в життя на основі сукупності принципів: принцип достатності інформації, принцип інваріантності інформації, принцип наступності, принцип достовірності та зіставності, принцип ймовірності, принцип комплексності, принцип гнучкого реагування;

5) цілісність і продуктивність системи фінансового моніторингу багато в чому повинна залежати від погодженості нормативно-правової бази, тому що одержані на аналітичному етапі системи дані, мають реально відображати процеси, що відбуваються на підприємстві, їхню повноту і всебічне охоплення;

6) система фінансового моніторингу повинна бути адаптована до нових умов ведення господарства з урахуванням наявності, погодженості і порівнянності фінансово-економічних показників, тобто систематизація і ранжування по ступені значимості, періодичності зміни, відповідності цілям і задачам проведених моніторингових досліджень;

7) особливість системи фінансового моніторингу полягає в комплексному охопленні всіх сфер діяльності підприємства з урахуванням впливу факторів внутрішнього і зовнішнього середовища з цілю вироблення оптимальних варіантів оперативних, тактичних і стратегічних управлінських рішень;

8) дана система спрямована на постійне (безперервне) відстеження економічної інформації з метою виявлення, як негативних так і позитивних сторін

діяльності підприємства, подальше зіставлення яких може привести до альтернативності у виборі варіантів прийняття управлінських рішень;

9) системі фінансового моніторингу притаманна здатність визначення циклічності появи нестандартних ситуацій з метою класифікації з обліком на перспективу;

10) система фінансового моніторингу повинна мати властивості забезпечення оперативності, зміст якої полягає у визначенні на будь-який момент часу зв'язку поставлених цілей для рішення різноманітного кола задач з ресурсами, необхідними для їхнього досягнення;

11) між елементами системи існують причинно-наслідкові зв'язки. Існування причинно-наслідкових зв'язків обумовлює необхідність ефективності роботи підприємства, раціоналізації витрат, створення адекватної структури до завдань, які виконуються;

12) система фінансового моніторингу динамічна, тобто володіє здатністю змінювати свій якісний стан.

В основі функціонування системи фінансового моніторингу, на наш погляд, повинні бути покладені чітко визначені та науково обґрунтовані наступні принципи.

Принцип достатності інформації. Цей принцип означає, що в кожній приватній моделі повинна використовуватися тільки відома інформація (нормативна, довідкова, прогнозна) з необхідною точністю. Для моделювання результатів діяльності підприємства. Виконання принципу достатності дає можливість переходити від загальних моделей до більш докладних, поступово уточнюючи і конкретизуючи результати.

Принцип інваріантності інформації. Цей принцип вимагає щоб вхідна інформація була незалежна від параметрів моделювання системи, які невідомі на даній стадії дослідження. Варіантність ефективності використання ресурсів може бути досягнута лиш за умови досить повного розгляду множини можливих альтернатив досягнення цілей. Наприклад, для формування механізму ефективного регулювання фінансових процесів і визначення процедур прийняття рішень по

управлінню бюджетом підприємства з метою прогнозування фінансової діяльності підприємства пропонується розробити модель прогнозування надходжень коштів, що дозволить проводити ефективний аналіз рішень управління на підставі інформації прогнозу, а також оцінювати різні стратегії і варіанти фінансової політики щодо їхнього фактичного застосування до реальної системи. Модель прогнозу надходжень коштів, що використовує дані бухгалтерського обліку про надходження коштів за попередні роки, формує вихідні дані для моделі фінансових витрат підприємства у вигляді масиву прогнозованого доходу. Вхідними параметрами впливу для моделі витрат грошових ресурсів є суми запасу коштів, що вводяться (планові витрати). Результатом моделювання є різні варіанти фінансових стратегій річної витрати при обумовлених наборах вхідних параметрів. Дана модель дозволяє перевірити й оцінити різні варіанти реалізації управлінських рішень, зв'язаних з надходженням і витратами коштів, а також досліджувати зміну грошових потоків доходу і витрат підприємства в часі в залежності від альтернатив фінансових стратегій, що задаються.

Принцип наступності. Суть цього принципу полягає в тому, що кожна наступна модель не повинна порушувати властивості об'єкта та критерії, які установлені або розраховані у попередніх моделях. Вибір критеріїв моделі повинен будуватися на принципі наступності за умови, що забезпечується виконання принципів достатності та інваріантності інформації. Дотримання даного принципу особливо важливо, тому що модель складається з цілої системи взаємозалежних моделей, які визначаються цілями.

Принцип вірогідності та порівнянності інформації. Цей принцип дозволить забезпечити результати найбільш наближені до реальних результатів моделювання. Наявність недостовірної і непорівнянної інформації знижує якість кожної конкретної моделі, а також цінність отриманих при моделюванні результатів [6].

Слід відзначити, що для прийняття рішень важливе значення має порівнянність облікової інформації. Це стосується, насамперед, порівнянності облікової інформації.

Принцип ймовірності помилок. Цей принцип дозволяє від слідкувати помилки, що виникають у процесі моделювання, а також в межах розробленої моделі оцінити ризик можливої помилки і її наслідку, виробити основні методи реагування на помилку. Як відмічає О.В.Єфімова “Використання в аналізі неповних або перекручених даних може нанести більш шкоди, ніж їх відсутність” [5]. У більшості країн з ринковою економікою існують офіційні національні стандарти по підготовці фінансових прогнозів і їхній наступній перевірці.

Принцип комплексності. Під комплексністю слід розуміти взаємообумовлений та пропорційно взаємо узгоджений розвиток системи як єдиного цілого, що забезпечує зв'язок усіх підсистем і елементів. Комплексність аналізу органічно узгоджує вся аспекти функціонування системи як сукупності цілісних систем.

Принцип гнучкого реагування. Перехідний період в економіці України потребує високої оперативності та гнучкості реагування на зміни ринкових можливостей і виникаючі небезпеки. Залежно від напрямку змін, що відбуваються, конкретно взяте підприємство повинно оперативно перебудовувати свою діяльність в тому числі і фінансову. Обираючи саме ті варіанти розвитку, які відповідають новій ситуації на ринку та наявному потенціалу. Гнучкість реагування на зміну зовнішніх і внутрішніх умов господарювання (особливо зовнішніх) є однією із головних умов виживання підприємства в ринковій економіці.

Система фінансового моніторингу спрямована на прийняття оптимальних управлінських рішень на підставі отриманої економічної інформації, яка ранжирувана по своїй значимості. Дана система виконує наступні функції: облікову (облік і збір аналітичної інформації), аналітичну (проведення аналітичних розрахунків), діагностичну (трактування різного роду відхилень, дача рекомендацій), контрольну (контроль виконання запропонованих рекомендацій, втілених в управлінських рішеннях). Інструментарієм системи фінансового моніторингу є стратегічний облік, стратегічне планування, стратегічний аналіз, контроль.

ВИСНОВКИ

1. Реалізація функцій системи управління фінансами відбувається на базі постійного обміну інформацією. Для цього необхідно володіти якомога повнішою

інформацією. Необхідність збору, систематизації й обробки великого обсягу різноманітної інформації фінансового характеру, а також постійного проведення аналізу ситуації, коректування на його основі раніше розробленого фінансового плану, обліку великого обсягу додаткової інформації вимагає розробки інформаційної системи управління фінансами підприємства.

2. Невідповідність фактичних результатів прийнятого рішення запланованим у багатьох випадках пояснюється обмеженістю наявної інформації. Більш повна інформація дозволяє приймати більш обґрунтовані рішення, наслідки яких будуть близькими до розрахункових. Більшість помилкових рішень спричинена дефіцитом інформації. Володіння інформацією про предмет самого рішення і його наслідки може значно знизити ймовірність помилки.

3. Реалізація системи фінансового моніторингу на підприємстві дозволить вчасно знайти відхилення фактичних результатів від передбачених, виявити причини відхилень, а також розробити пропозиції до відповідного коректування окремих напрямків фінансової діяльності з метою її нормалізації і підвищення ефективності.

Література:

1. Бухгалтерский учет и аудит в строительстве: Учебное пособие/В.А.Лукинов, А.А.Карпенко. – М.:Юрайт, 1998. – 474 с.
2. Велш Глен А., Шорт Деніел Г. Основи фінансового обліку /Пер. з англ.- К.:Основи, 1997. – 943 с.
3. Воронцова І.Г. Бухгалтерський облік операцій у професійних учасників ринку цінних паперів //Бухгалтерський облік та аудит. – 1997. - № 11 – С.9-13
4. Джонсон Д.ж. К. Методы проектирования. Пер.с англ. – М.:Мир, 1986. – 307с.
5. Ефимова О.В. О прозрачности и аналитичности бухгалтерской отчетности.//Бухгалтерский учет. - 1998.- № 7 - С.69-75
6. Мних Є.В. Аналіз і оцінка виробничої діяльності підприємств. – К.: , 1994. – 104 с.
7. Пиндай Р., Рубинфельд Д. Микроэкономика: Пер.с англ. – М.:Экономика, Дело, 1992. – 510 с.

8. Хендрексен Э.С., Ван Бреда М.Ф. Теория бухгалтерского учета / Пер. с англ.- М.: Финансы и статистика, 1997. – 576 с.
9. Хорин А.Н. О достоверности и существенности показателей бухгалтерской отчетности. //Бухгалтерский учет. – 1999. - № 11- С.60-62
10. Энциклопедия общего аудита. – М.: Международная школа управления. Т.2, 1999. – 569 с.
11. Экономика информации, неопределенности и риска /Учеб.-метод.пос. под ред.Р.Нуреева // Вопросы экономики. – 1996. - № 4. – С.126-169

АНОТАЦІЯ

на статтю Плікус Ірини Йосипівни “Облікова інформація в системі управління фінансами підприємства”

В статті розглянути концептуальні підходи щодо формування та функціонування системи фінансового моніторингу на підприємстві. Визначена роль і значення бухгалтерського обліку в системі інформаційного забезпечення управлінням фінансами підприємства.

АННОТАЦИЯ

на статью Пликус Ирины Иосифовны «Учетная информация в системе управления финансами предприятия»

В статье рассмотрены концептуальные подходы к формированию и функционированию системы финансового мониторинга на предприятии. Определена роль и значение бухгалтерского учета в системе информационного обеспечения управления финансами предприятия.